

Nr 239.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker, m. m.; given Stockholms slott den 4 mars 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen antaga härvid fogade förslag till

1:o) förordning angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker; samt

2:o) förordning om tillägg till 12 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Förslag

till

förordning angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Denna förordning avser alla drycker, som äro tillagade av annat än malt samt försatta med kolsyra och sötningsmedel och som antingen äro helt fria från alkohol eller icke innehålla mer än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol (söta läskedrycker).

2 §.

Dryck, som i 1 § sägs, må från tillverkningsställe utlämnas endast på kärl, som är märkt med etikett, varå angivits dryckens benämning, tillverkarens namn eller firma och tillverkningsorten. Har vid tillverkningen använts sackarin, skall etiketten därjämte vara försedd med uppgiften »Innehåller sackarin». Denna uppgift skall anbringas omedelbart under dryckens benämning samt utföras med bokstäver av minst två millimeters höjd i sådan färg, att uppgiften tydligt framträder mot etikettens bottenfärg.

Med sackarin förstås i denna förordning varje konstgjort sötningsmedel, som har högre söthetsgrad än raffinerat socker men icke sockrets näringsvärde.

3 §.

Är dryck, som i 1 § sägs, veterligen försatt med sackarin, må den icke förvaras å försäljningsställe annat än å kärl, märkt med etikett av sådan beskaffenhet, som i 2 § stadgas. Vid utminuterung och utskänkning skall kärlet städse vara försett med dylik etikett.

4 §.

Den, som underlåter att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i 2 §, straffes med dagsböter.

Överträder någon de i 3 § givna bestämmelser, straffes med böter från och med fem till och med trettio kronor.

Till ansvar enligt denna förordning må ej dömas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen eller annan författning bör beläggas med strängare straff.

5 §.

Den som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna förordning, fortsätter samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

6 §.

Husbonde ansvarar för förseelse mot denna förordning, som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore förseelsen begången av honom själv, därest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

7 §.

Åtal för överträdelse av föreskrifterna i denna förordning anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

Hälsovårdsnämnd eller, där sådan icke finnes, kommunalnämnd åligger att ägna synnerlig uppmärksamhet däråt, att förseelser mot denna förordning varda angivna till åtal. Finner sådan nämnd kemisk undersökning av läskedryck erforderlig, må, såframt icke undersökningen anses böra vidtagas i annan ordning, prov å drycken insändas till kontrollstyrelsens laboratorium, som har att undersöka provet och utfärda analysprotokoll.

I maltdrycksbryggeri, där tillverkning jämväl av söta läskedrycker bedrives, har tjänsteman vid kontrollen över maltdryckstillverkningen att enligt bestämmelser, som meddelas av kontrollstyrelsen, utöva tillsyn över denna förordnings efterlevnad.

8 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1932.

Förslag

till

förordning om tillägg till 12 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker.¹

Härigenom förordnas, att till 12 § förordningen den 8 maj 1925 angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker skall fogas ett sjätte stycke av följande lydelse:

Angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker, är särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1932.

---

¹ Senaste lydelse se 1930: 225.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPFSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler fråga om införande av bestämmelser angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker, och anför härvid följande:

I anledning av likalydande motioner i båda kamrarna (I: 107 och II: 102) anhöll 1928 års riksdag i skrivelse nr 201, under åberopande av bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 34, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, huruvida då gällande förbud mot användning av sackarin vid tillverkning av svagdricka och mot försäljning av sackarinhaltigt svagdricka kunde upphävas, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde giva anledning. I sitt betänkande hade bevillningsutskottet anfört, att utskottet ansåg övervägande skäl tala för att nämnda förbud upphävdes, dock icke utan att föreskrift infördes om skyldighet för tillverkare och försäljare att å kärl, vari sackarinhaltigt svagdricka tillhandahölles, utmärka, att drycken innehölle sackarin. Enligt utskottets mening borde emellertid lämpligen i samband härmed en motsvarande bestämmelse införas beträffande läskedrycker och därmed jämförliga drycker.

1928 års
riksdag.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt kontrollstyrelsen att verkställa den av riksdagen sålunda begärda utredningen samt att efter samråd med medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:t inkomma med av utredningen föranledda förslag, avgav kontrollstyrelsen, efter det sådant samråd ägt rum, med skrivelse den 30 december 1929 utredning och förslag i ämnet.

I sitt utlåtande anförde *kontrollstyrelsen* beträffande nu förevarande fråga:

Användning av sackarin vid läskedryckstillverkning vore ingalunda ovanligt förekommande, och sackarinet utnyttjades därvid ofta på sådant sätt, att den vara, allmänheten erhöle, bleve av mindre tillfredsställande kvalitet. Förekomsten av sackarinhaltiga läskedrycker innebure även betydande olägenheter med hänsyn till den illojala konkurrens, tillverkare av sackarinfria läskedrycker därigenom hade att utstå. Under sådana

Utlåtanden
åren 1929
och 1930.

förhållanden föreläge otvivelaktigt starka skäl för vidtagande av den av bevillningsutskottet i detta hänseende föreslagna åtgärden.

Kontrollstyrelsen ifrågasatte emellertid, huruvida spörsmålet om utfärdande av dylika bestämmelser lämpligen borde upptagas enbart beträffande läskedrycker eller om icke sådana föreskrifter i stället borde meddelas i ett större sammanhang. De ovan antydda olägenheterna av användning av sackarin vid tillverkning av läskedrycker syntes nämligen enligt styrelsens mening göra sig gällande även beträffande vissa andra varor, exempelvis saft, sylt, marmelad och liknande produkter, rörande vilkas tillverkning och försäljning föreläge ett av livsmedelslagstiftningskommittén avgivet förslag till författning, innefattande bland annat förbud mot användning vid deras tillverkning av konstgjorda sötningsmedel. Att till särskild reglering upptaga ifrågavarande spörsmål allenast i vad rörde läskedrycker syntes därför ej böra ske.

Kontrollstyrelsens uppfattning delades av *medicinalstyrelsen*, som i avgivet yttrande förklarade, att frågan om användande av sackarin som sötningsmedel för läskedrycker och därmed jämförliga drycker av praktiska skäl lämpligast borde lösas i samband med ordnande av livsmedelshandeln genom en allmän livsmedelslagstiftning.

Härefter avgav *kommerskollegium* den 18 januari 1930 utlåtande i ärendet, därvid kollegium uttalade, att — alldeles oavsett den stora önskvärdheten av att den viktiga frågan om en allmän livsmedelslagstiftning snarast kunde upptagas till slutligt avgörande i ett sammanhang — kollegium ansåge, att åtskilliga skäl kunde anföras till stöd för att det i fråga om svagdricka förordade deklarationstvånget vid användning av sackarin och liknande konstgjorda sötningsmedel, oberoende av förutnämnda mera svårlösta fråga, vunne tillämpning även i fråga om läskedrycker. Då emellertid jämväl en dylik starkt begränsad lagstiftning syntes böra föregås av en särskild, mera ingående utredning, än som då föreläge, ansåg sig kollegium icke i detta samband böra framställa något förslag härom.

1930 års
riksdag.
Proposition
nr 156.

I proposition den 7 februari 1930, nr 156, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, bland annat, att antaga författningsförslag, innefattande upphävande av förbudet mot användande av sackarin eller liknande sötämne vid tillverkning av svagdricka. I propositionen föreslogs emellertid, *att*, om vid tillverkning av svagdricka använts sackarin, dulcin eller annat konstgjort sötningsmedel, kärl, å vilket drycken utlämnades från bryggeriet, skulle vara försett med uppgiften »Innehåller konstgjort sötningsmedel», *att* svagdricka, som veterligen vore tillsatt dylikt sötningsmedel, icke skulle få förvaras på försäljningsställe annat än å kärl, som på tydligt framträdande sätt vore försett med samma uppgift, samt *att*, om vid utminuteri svagdricka till köpare utlämnades å tillslutet kärl, detta skulle vara försett med dylik beteckning.

Enligt det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet anförde dåvarande chefen för finansdepartementet i anledning av det av

1928 års bevillningsutskott uttalade önskemålet om införande av skyldighet att deklarerera förekomsten av sackarin i läskedrycker, att en bestämelse av nämnda innebörd, vilken icke stode i nödvändigt samband med införandet av en motsvarande deklarationsskyldighet i fråga om svagdricka, i varje fall icke borde meddelas utan en mera ingående utredning än den, man i då förevarande sammanhang haft anledning verkställa.

Vid 1930 års riksdag framfördes emellertid i likalydande motioner (I: 284 och II: 441) yrkande om att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, varigenom för användande av sackarin i läskedrycker uppställdes samma villkor, som beträffande svagdricka föreslagits i propositionen.

I frågan
väckta
motioner.

Sammansatta bevillnings- och andra lagutskottet anförde i sitt utlåtande nr 3 beträffande nu föreliggande fråga, att delade meningar knappast syntes kunna råda därom, att behovet av uppgiftsplikt i fråga om användning av sackarin gjorde sig gällande med minst samma styrka beträffande läskedrycker som i fråga om svagdricka. Kontrollstyrelsen och medicinalstyrelsen hade emellertid ansett lämplighetsskäl tala för, att frågan om användande av sackarin som sötningsmedel i läskedrycker löstes i samband med ordnande av livsmedelshandeln genom en allmän livsmedelslagstiftning. Denna uppfattning hade utskottet icke kunnat dela. Utsikter syntes knappast förefinnas för sistnämnda frågas lösning inom en näraliggande framtid. För övrigt stode frågorna rörande sackarinets användning i läskedrycker och i svagdricka i ett sådant sammanhang till varandra, att desamma syntes böra lösas efter i stort sett samma linjer. Utskottet hade därför anslutit sig till vad i motionerna föreslagits.

Samman-
satta bevill-
nings- och
andra lag-
utskottet.

I skrivelse den 31 maj 1930, nr 329, tillkännagav riksdagen, under åberopande av sammansatta bevillnings- och andra lagutskottets förenämnda, av riksdagen godkända utlåtande, att riksdagen, som icke kunnat bifalla propositionen oförändrad, med anledning tillika av vissa inom riksdagen väckta motioner för sin del antagit förslag till dels förordning om vissa ändringar i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, dels ock förordning om ändrad lydelse av 12 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker. Dessa förslag skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag bland annat därutinnan, att alla slag av konstgjorda sötningsmedel sammanförts under benämningen sackarin, varmed skulle förstås varje konstgjort sötningsmedel, som hade högre söthetsgrad än raffinerat socker men icke sockrets näringsvärde, och att som följd härav kärl, vari sackarinhaltigt svagdricka utlämnades från bryggeriet, skulle vara försett med uppgiften »Innehåller sackarin». I överensstämmelse med de av riksdagen antagna förslagen utfärdades den 20 juni 1930 förordningarna nr 224 och 225.

Riksdagens
skrivelse
nr 329

I sin nyssnämnda skrivelse den 31 maj 1930 anhöll riksdagen tillika, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning utfärda eller, i den mån så funnes erforderligt, för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser, varigenom för användande av sackarin i läskedrycker uppställdes i huvudsak samma villkor, som av riksdagen beslutats beträffande svagdricka.

Utredning
åren 1930
och 1931.

Sedan Kungl. Maj:t, med föranledande av riksdagens nyssnämnda anhållan, anbefallt *kommerskollegium* och *kontrollstyrelsen* att gemensamt avgiva förslag till i skrivelsen avsedda bestämmelser, hava nämnda ämbetsverk inkommit med ett den 2 februari 1931 dagtecknat utlåtande jämte författningsförslag i ämnet och därvid tillika överlämnat av kommerskollegium inhämtade yttranden från *Sveriges kemiska industrikontor*, *svenska bryggareföreningen*, *kooperativa förbundet* och *Sveriges vattenfabrikanter riksförbund*. Vid sitt utlåtande hava ämbetsverken fogat jämväl en från aktiebolaget *Fructus fabriker* till kommerskollegium inkommen skrivelse i ämnet.

I samtliga de av kommerskollegium inhämtade yttrandena har förordats genomförandet av deklarationstvång rörande närvaron av sackarin i läskedrycker i huvudsaklig överensstämmelse med vad som numera gäller i fråga om svagdricka.

Sveriges
vattenfabri-
kanter riks-
förbund.

Sveriges vattenfabrikanter riksförbund har åberopat resultatet av en synnerligen omfattande undersökning, som på uppdrag av riksförbundet år 1930 utförts av sju olika kemiska stationer och vilken omfattat läskedrycker, tillverkade och försålda inom Stockholms stad och fjorton län. Av de inom de undersökta områdena förefintliga 418 läskedrycksfabrikerna hade härvid 334 fabrikers produkter varit föremål för provtagning, varibland 113 fabriker eller 33.8 procent befunnits använda sackarintillsats. Undersökningsresultatet i övrigt framgår av nedanstående sammanställning:

	Sockerdricka	Lemonad	Summa
Antal undersökta prov	319	327	646
Därav befunna innehålla sackarin { st.....	95	102	197
i % av samtl.	29.8	31.2	30.5

Undersökningens resultat beträffande den utsträckning, i vilken olika slag av läskedrycksfabriker i sin tillverkning använt sackarin, framgår av följande siffror:

Fabrikernas art	Samtl.	Antal fabriker		
		Därav undersökta	Av de undersökta användes sackarin av	
			Antal	%
Skattepliktiga bryggerier	71	65	3	4.6
Svagdricksbryggerier	95	76	37	48.7
Apotek	36	25	4	16
Övriga läskedrycksfabriker	216	168	69	41.1

Av en av riksförbundet föranstaltad undersökning av de etiketter, vilka använts till sackarinhaltiga läskedrycker, framginge, att av 79 granskade etiketter 31 befunnits försedda med beträffande sötningsmedlet vilseledande uppgifter. Sålunda hade konstaterats, att sackarinhaltigt sockerdricka i ett fall benämnts »prima sockerdricka» och i fyra fall »extra sockerdricka», i ett fall angivits innehålla »ingredienser av prima beskaffenhet», i fyra fall försetts med avbildningar av en eller två sockertoppar, i sex fall benämnts »extra sockerdricka» och därjämte försetts med avbildning av två sockertoppar, samt i ett fall angivits vara framställt av »druvor och kristallsocker» med samtidig sidotext »garanteras fri från sackarin».

Kommerskollegium och *kontrollstyrelsen* hava, under hänvisning till den utredning, som av riksförbundet sålunda åvägabragts, framhållit denna såsom ett kraftigt stöd för uppfattningen om behovet av att den av riksdagen ifrågasatta lagstiftningen om deklarationstvång i fråga om förekomsten av sackarin i läskedrycker snarast möjligt genomfördes. Ämbetsverken hava såsom skäl för införande av berörda deklarationstvång åberopat synpunkten av nödigt skydd för konsumentintresset samt nödvändigheten av att effektivt hindra en uppenbart oredlig trafik. Införandet av deklarationstvång — i närmaste anslutning till vad som numera gällde i fråga om maltdrycker — borde som konsekvens medföra skyldighet att å kärl, varå läskedryck utlämnades från tillverkningsställe, medelst etikett angiva såväl dryckens benämning som tillverkarens namn eller firma och tillverkningsort. Å samma etikett borde även deklaration angående närvaro av sackarin anbringas.

Beträffande sättet för deklarationens anbringande hava ämbetsverken anfört följande:

Erfarenheterna rörande sackarindeklarationens utförande å kärl, innehållande sackarinhaltigt svagdricka, hade givit vid handen, att närmare angivande av huru deklarationen skulle ske vore önskvärt. Då något centralt övervakande organ icke torde komma att finnas i fråga om sackarinkontrollen å läskedrycker, kunde eljest befaras, att olikformighet med avseende å deklarationens utförande bleve rådande samt att det avsedda syftemålet med ifrågavarande lagstiftningsåtgärd i vissa fall kunde äventyras genom deklarationens mer eller mindre otydliga beskaffenhet. Efter samråd under hand med riksförbundet förordade därför ämbetsverken att uppgiften »Innehåller sackarin» skulle anbringas å etiketten omedelbart under dryckens benämning samt utföras med bokstäver av minst 2 millimeters höjd i sådan färg, att uppgiften tydligt framträdde mot etikettens bottenfärg.

Beträffande kontrollen över efterlevnaden av den föreslagna lagstiftningen anförde sammansatta bevillnings- och andra lagutskottet vid 1930 års riksdag i sitt förenämnda utlåtande:

Med avseende å läskedrycker gjorde sig i fråga om kontrollen delvis andra synpunkter gällande än beträffande svagdricka. Utskottet ville

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 1 saml. 200 häft (Nr 239.)

Kommers-
kollegium
och kontroll-
styrelsen.

Erfordriga
kontrollföre-
skrifter.

emellertid framhålla angelägenheten av att kontrollbestämmelserna gjordes enkla samt att kontrollen så anordnades, att densamma icke förorsakade större kostnader eller besvär för vare sig det allmänna eller de personer, som tillverkade eller försålde dylika drycker. Det syntes kunna antagas, att redan genom förefintligheten av förbud mot att tillhandahålla sådana drycker, försatta med sackarin, utan att uppgift därom lämnades å kärl, vari drycken utlämnades eller tillhandahölles, samt genom införande av bestämmelse om straff vid överträdelse av förbudet, syftemålet med lagstiftningen borde kunna vinnas. Emellertid syntes böra uppdragas åt viss myndighet, förslagsvis kontrollstyrelsen, att meddela föreskrifter angående sättet för uppgiftspliktens fullgörande ävensom att, där så påfordrades eller eljest, verkställa analyser för fastställande, huruvida sackarin inginge i drycken.

Sveriges kemiska industrikontor och *Sveriges vattenfabrikanter riksförbund* hava förordat, att kontrollen skulle överlämnas till hälsovårdsmyndigheterna, därvid emellertid riksförbundet alternativt ifrågasatt kontrollstyrelsen.

Kommerskollegium och *kontrollstyrelsen* hava i nu förevarande fråga anfört:

Då den nu ifrågasatta, speciella lagstiftningen måste betraktas såsom ett led i en blivande livsmedelslagstiftning, vars tillämpning otvivelaktigt torde komma att underställas hälsovårdsmyndigheterna, och då läskedryckstillverkningen, oavsett ett stundom förekommande tekniskt-ekonomiskt samband med tillverkning av maltdrycker, ur ren författningsmässig synpunkt saknade varje beröring med sistnämnda tillverkning, ansågo ämbetsverken övervägande skäl tala för att överlämna tillsynen över blivande författningsbestämmelsers efterlevnad till hälsovårdsmyndigheterna.

Detta borde givetvis ej utgöra hinder för att den speciella sakkunskap i fråga om sackarinundersökningars verkställande samt de möjligheter till biträde med tillsynens utövande inom en viss del av läskedrycksindustrin, som förefunnes inom kontrollstyrelsen, skulle kunna utnyttjas. Till kontrollstyrelsens laboratorium, som för närvarande i betydlig omfattning toges i anspråk för utförande av analyser å maltdrycksprov för sackarinkontroll och som för sådant ändamål hade tillgång till speciell utrustning och erfaren personal, borde hälsovårdsmyndigheter m. fl., som så önskade, kunna få insända prov å läskedrycker för undersökning. Någon ökning av laboratoriets arbetskraft beräknades näppeligen bliva erforderlig genom tillkomsten av denna undersökningsverksamhet. Undersökningarna syntes emellertid böra utföras mot särskild ersättning, som av Kungl. Maj:t torde bestämmas efter förslag av kontrollstyrelsen.

Under erinran, att av de något över 700 läskedrycksfabrikerna i landet inemot 300 dreves i samband med bryggerirörelse, hava ämbetsverken vidare anfört, att då bryggerierna stode under fortlöpande uppsikt av kontrolltjänstemännen vid maltdryckstillverkningen och dessa hade till åliggande att utöva viss tillsyn även över sackarinbestämmelsernas efterlevnad i fråga om maltdryckerna, det icke syntes vara ur vägen, att sagda tjänstemän erhöile en liknande skyldighet jämväl beträffande sackarinkontrollen över den inom bryggeriet bedrivna läskedryckstillverkningen. Denna

kontrollanordning, vilkens närmare utformning borde ankomma på kontrollstyrelsen, behövde icke medföra andra kostnader för statsverket än att kontrolltjänstemännen borde, såsom ifråga om maltdrycksproven, tillerkännas frankeringsfrihet för postförsändelser till kontrollstyrelsen, innehållande för undersökning avsett prov å läskedryck.

Ämbetsverken hava vidare förklarat sig i likhet med riksförbundet utgå från att någon obligatorisk, regelbunden kontroll genom provtagning av i handeln förekommande läskedrycker icke skulle visa sig erforderlig, utan att sådan endast skulle behöva ifrågakomma, då misstanke uppstått om att någon viss fabrik överträdde föreskrifterna. Ämbetsverken ansågo jämväl, att konkurrensen mellan de olika läskedrycksfabrikanterna i praktiken komme att medföra kontroll i erforderlig utsträckning.

Sammansatta bevillnings- och andra lagutskottet vid 1930 års riksdag har i sitt förutnämnda utlåtande yttrat, att det finge anses önskvärt, att vid en blivande utredning i ämnet jämväl frågan om sackarinets användning i safter gjordes till föremål för undersökning.

*Användning
av sackarin
i saft.*

I detta avseende torde jag få omnämna, att livsmedelslagstiftningskommittén i sitt den 28 november 1921 framlagda förslag till livsmedelslag med flera författningar föreslog förbud mot saluhållande eller försäljning som saft av vara, sötad med glykos, stärkelsesocker eller sirap eller med sackarin, dulcin eller andra konstgjorda sötningsmedel.

I yttrande över förslaget ifrågasatte kommerskollegium, huruvida det överhuvudtaget vore lämpligt att utfärda detaljförordningar rörande sådana varuslag som saft.

Tekniska högskolan överlämnade ett av vissa ledamöter av högskolans lärarkollegium avgivet yttrande över förslaget, enligt vilket tillräckliga skäl icke ansågos föreligga för sackarins och liknande sötningsmedels förbud vid tillverkning av saft men deklarationstvång vid användande av sackarin för sådan tillverkning ansågs böra införas.

Kommerskollegium och kontrollstyrelsen hava i sitt utlåtande den 2 februari 1931 erinrat om att benämningen »saft» i ordsammanställning, som angåve saften såsom beredd av frukter eller bär, jämlikt förordningen den 29 juni 1917 angående förbud i vissa fall mot användande av vilseledande varubeteckningar vid handel med födoämnen torde vara — eller i allt fall kunde genom meddelande av bestämmelser i fråga om vad som skulle avses med normal sammansättning av dylik saft bliva — skyddad mot missbruk genom vilseledande varubeteckning. Beträffande nu förevarande fråga hava ämbetsverken vidare anfört:

Enligt inhämtade uppgifter torde fruktsafter numera så gott som undantagslöst beredas med tillsats av rörsocker och utan användande av sackarin. Under de år närmast efter kriget, då sockerprisen voro relativt höga, hade visserligen i åtskilliga fall förekommit, att rörsockret i safter och sylter m. m. ersatts med glykos (druv- eller stärkelsesocker), varvid för upphjälpande av glykosens mindre sötande smakverkan en tillsats

gjordes av sackarin. Vid nuvarande prisläge å rörsocker, respektive glykos, torde emellertid ett dylikt utbyte vara alldeles oekonomiskt och därför ej ifrågakomma. Någon särskild bestämmelse om deklaration av sackarins förekomst i fruktsaft torde därför icke heller för närvarande vara av förhållandena påkallad. En sådan bestämmelse skulle måhända t. o. m. kunna vara till viss nackdel såsom innebärande ett visst godkännande av en sammansättning å fruktsaft, som numera icke eljest anses såsom normal, och som alltså jämlikt 1917 års förordning icke skulle överhuvudtaget berättiga till varans försäljning under namn av saft. Någon särskild förklaring med utgångspunkt från 1917 års förordning, avseende vad som skall anses vara normal sammansättning av saft, torde på anförda skäl knappast heller kunna anses erforderlig.

Departements-
chefen.

Vid fabriksmässig beredning av läskedrycker förekommer i icke ringa utsträckning, att sackarin och liknande konstgjorda sötningsmedel användas i stället för socker. Visserligen har denna användning under de senare åren minskat, men ännu år 1930, då den av Sveriges vattenfabrikanters riksförbund verkställda undersökningen ägde rum, förekom vid omkring en tredjedel av de undersökta vattenfabrikerna sackarintillsats vid läskedryckstillverkningen. Av förbundets utredning framgår vidare, att i ett stort antal fall förekommit, att kärl, vari sackarinhaltig läskedryck förvarades, försetts med vilseledande uppgifter rörande sötningsmedlets art.

Ehuru i sanitärt avseende några betänkligheter mot förekomsten av sackarin i läskedrycker icke torde kunna resas, är sackarinet ur andra synpunkter att anse såsom mindervärdigt i förhållande till det ordinära sötningsmedlet, d. v. s. sockret. Särskilt bör framhållas, att sackarinet saknar allt näringsvärde och att dess användning i stället för socker vid läskedrycksberedning åstadkommer en i kvalitetshänseende sämre produkt i jämförelse med läskedrycker, vid vilkas tillverkning använts socker. Även om ifrågavarande drycker icke i allmänhet förtäras på grund av något sitt näringsvärde, kan det sålunda ej vara likgiltigt, om sötningsmedlet utgjorts av socker eller ej. Denna synpunkt gör sig särskilt gällande, om man beaktar, att de söta läskedryckerna hava sin största omsättning inom de bredare folklagen, samt att de i stor utsträckning konsumeras av minderåriga. Det synes således framstå såsom ett berättigat intresse för allmänheten, att skyldighet ålägges tillverkare och försäljare att vid saluhållande av med sackarin försatta läskedrycker deklarera förekomsten av detta sötningsmedel. Även ur synpunkten av att förhindra en på sackarinets prisbillighet såsom sötningsmedel grundad illojal konkurrens torde ett sådant deklarationstvång vara väl motiverat. Jag finner mig sålunda i likhet med samtliga i frågan hörda myndigheter och sammanslutningar böra tillstyrka införandet av föreskrift där om att å kärl, vari med sackarin försatt läskedryck utlämnas från tillverkningsställe eller hålles till salu, skall anbringas uppgift om förefintligheten av dylikt ämne.

Vad angår kontrollen rörande deklarationsplikten behöriga fullgörande finner jag, i likhet med de myndigheter och sammanslutningar, som yttrat sig i frågan, att denna kontroll bör utövas av den lokala hälsovårdsmyndigheten, d. v. s. hälsovårdsnämnden, eller, där sådan icke finnes, kommunalnämnden. Sådan myndighet torde emellertid böra erhålla rätt att, i fall av behov, påkalla kontrollstyrelsens medverkan för verkställande av kemisk undersökning rörande beskaffenheten av läskedryck. Att, på sätt kommerskollegium och kontrollstyrelsen föreslagit, föreskriva skyldighet för hälsovårdsmyndigheten att erlägga avgift för utförandet av dylik undersökning synes mig icke böra ifrågakomma. Enligt vad ämbetsverken ifrågasatt, torde det böra åläggas kontrolltjänstemännen vid maltdryckstillverkningen att vid bryggerierna utöva viss tillsyn jämväl över efterlevnaden av de nu ifrågasatta bestämmelserna om deklarationsplikt. Någon obligatorisk, regelbunden kontroll genom provtagning av salubjuden läskedryck torde däremot icke bliva erforderlig av skäl, som ämbetsverken anført. På frågan om tjänstebrevsrätt för vederbörande kontrolltjänstemän finner jag mig icke böra ingå i nu förevarande sammanhang.

Förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker avser, bland annat, nu ifrågavarande läskedrycker. Vid sådant förhållande kunde ifrågasättas, om icke de nu föreslagna bestämmelserna lämpligen borde, i likhet med vad som skett beträffande bestämmelserna om deklaration av förekomst av sackarin vid försäljning av svagdricka, erhålla sin plats i nämnda förordning. Då den nu ifrågavarande deklarationsplikten avser i första hand tillverkaren av dryckerna, synes den dock lämpligen böra regleras genom en särskild författning. Som en dylik författning i viss mån kommer att utgöra ett komplement till 1925 års förordning, läser den, liksom sagda förordning, böra utfärdas under medverkan av riksdagen. Därvid torde det vara på sin plats, att till 12 § i förutnämnda förordning, i vilket författningsrum nyssberörda bestämmelser i fråga om svagdricka finnas intagna, fogas en hänvisning till att särskilda bestämmelser gälla beträffande märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker.

Vidkommande slutligen frågan om införande av deklarationstvång beträffande förekomsten av sackarin i saft finner jag, under hänvisning till vad de i ärendet hörda ämbetsverken därutinnan anført, bestämmelser i ämnet icke för närvarande vara erforderliga.

Föredragande departementschefen uppläser härefter upprättade förslag till

1:o) *förordning angående märkning av kärl, innehållande söta läskedrycker*, vilket förslag, med av det förut anförda föranledda jämkningar, ansluter sig till det av kommerskollegium och kontrollstyrelsen upprättade förslaget, samt

2:o) *förordning om tillägg till 12 § förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.